

УДК 378.091.33:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.20>

Оксана ПРИШЛЯК

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна, 46027

ORCID: 0000-0003-3108-502X

Scopus-Author ID: 57219129426

Микола СУБТЕЛЬНИЙ

аспірант, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна, 46027

ORCID: 0009-0003-4159-1652

Володимир ЯНЧИШИН

аспірант, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна, 46027

ORCID: 0009-0009-2303-9710

Бібліографічний опис статті: Пришляк, О., Субтельний, М., Янчишин В. (2025). Педагогічні технології формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти у процесі їх професійної підготовки у ЗВО. *Ввічливість. Humanitas*, 1, 149–156. doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.20>

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗВО

У статті здійснено загальнонаукову характеристику педагогічних технологій як сукупності послідовно здійснюваних дій, операцій з використанням відповідного змістового забезпечення, форм, методів, засобів, ресурсів і людського потенціалу. Проаналізовано суть міжкультурної компетентності як інтегративної професійно зумовленої якості здобувачів освіти, що формується у них в процесі професійної підготовки у ЗВО і базується на знаннях міжкультурного характеру, уміннях і навичках, необхідних для життя й успішної професійної діяльності у міжкультурному середовищі. Охарактеризовано особливості реалізації основних етапів реалізації технології формування міжкультурної компетентності: концептуально-цільового, структурно-змістового, процесуального і результативно-оцінювального; розкрито їх навчально-методичне забезпечення. Обґрунтовано організаційно-педагогічні умови ефективного вибору технологій формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців у ЗВО: формування умотивованості суб'єктів освітнього процесу до навчання і професійної діяльності у міжкультурному середовищі; активне їх залучення до створення толерантного міжкультурного освітнього середовища у ЗВО та соціумі; забезпечення активного саморозвитку і самовдосконалення здобувачів освіти через використання та інтеграцію інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій; створення цільової установки на активне засвоєння міжкультурних знань і формування міжкультурних навичок та їх застосування у процесі професійної діяльності у міжкультурному середовищі.

Мета статті полягає в аналізі суті і структурних компонентів технології формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти у процесі їх професійної підготовки у ЗВО.

У процесі дослідження застосовано методи аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення інформації на українських і зарубіжних веб-сайтах, а також дослідження публікацій в електронній базі даних Google Scholar.

Ключові слова: міжкультурна компетентність; педагогічна технологія, професійна підготовка, здобувачі освіти, технології формування міжкультурної компетентності, заклад вищої освіти (ЗВО).

Oksana PRYSHLIAK

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Foreign Languages, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Maksyma Kryvonosa str., 2, Ternopil, Ukraine, 46027

ORCID: 0000-0003-3108-502X

Scopus-Author ID: 57219129426

Mykola SUBTELNY

PhD Student, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Maksyma Kryvonosa str., 2, Ternopil, Ukraine, 46027

ORCID: 0009-0003-4159-1652

Volodymyr YANCHYSHYN

PhD Student, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Maksyma Kryvonosa str., 2, Ternopil, Ukraine, 46027

ORCID: 0009-0009-2303-9710

To cite this article: Pryshliak, O., Subtelny, M., Yanchyshyn, V. (2025). Pedagogical technologies for the formation of intercultural competence of students in the process of their professional training in higher educational institutions. *Vvichlyvist. Humanitas*. 1, 149–156. doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.20>

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES FOR THE FORMATION OF INTERCULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS IN THE PROCESS OF THEIR PROFESSIONAL TRAINING IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article provides a general scientific description of pedagogical technologies as a set of consistently implemented actions, operations using appropriate content support, forms, methods, means, resources and human potential. The essence of intercultural competence is analyzed as an integrative professionally determined quality of students, which is formed in the process of professional training in higher education and is based on intercultural knowledge, skills and abilities necessary for life and successful professional activity in an intercultural environment. The features of the implementation of the main stages of the implementation of the technology for forming intercultural competence are characterized: conceptual-targeted, structural-content, procedural and result-evaluation; their educational and methodological support is disclosed. The organizational and pedagogical conditions for the effective choice of technologies for the formation of intercultural competence of future specialists in higher education institutions are substantiated: the formation of motivation of subjects of the educational process for learning and professional activity in an intercultural environment; their active involvement in the creation of a tolerant intercultural educational environment in higher education institutions and society; ensuring active self-development and self-improvement of education seekers through the use and integration of innovative pedagogical and information and communication technologies; creating a target setting for the active assimilation of intercultural knowledge and the formation of intercultural skills and their application in the process of professional activity in an intercultural environment.

The purpose of the article is to analyze the essence and structural components of the technology for the formation of intercultural competence of students in the process of their professional training in higher education institutions.

In the process of research, methods of analysis, synthesis, comparison and generalization of information on Ukrainian and foreign websites, as well as research of publications in the Google Scholar electronic database, were applied.

Key words: intercultural competence; pedagogical technology, professional training, technologies for forming intercultural competence, higher educational institution.

Постановка проблеми. Мультикультурність сучасного світу ставить підвищені вимоги до професійної компетентності та професійної діяльності фахівців практично усіх сфер життєдіяльності, вимагаючи від них готовності до виконання професійних функцій і завдань з врахуванням міжнародних підходів і стандартів та міжкультурного контексту буття сучасного світу. З огляду на це зростає вимога до фахівців практично усіх сфер, зокрема до їх здатності працювати у міжкультурній команді й ефективно виконувати професійну діяльність у міжкультурному соціумі.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти формування міжкультурної компетентності фахівців різних спеціальностей у процесі їх професійної підготовки у ЗВО стали предметом дослідження багатьох дослідників. Так, особливостям формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій присвячені роботи О. Пришляк (Пришляк, 2021); менеджерів зовнішньоекономічної діяльності – А. Токаревої (Токарева, 2013); фахівців гуманітарного профілю – Н. Самойленко (Самойленко, 2014); майбутніх фахівців з міжнародних відносин –

О. Сніговської (Сніговська, 2014); майбутніх правознавців – О. Рембач (Рембач, 2017); майбутніх юристів – Ю. Короткової (Короткова, 2019) та інших.

Необхідною умовою формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти у процесі їх професійної підготовки у ЗВО є належне технологічне забезпечення цього процесу, тобто обґрунтування й упровадження відповідних технологій як сукупності змістового забезпечення, послідовно здійснюваних дій, операцій з використанням відповідних форм, методів, ресурсів та людського потенціалу.

Базовою основою осмислення педагогічних технологій формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти у ЗВО є методологічні підходи до побудови освітніх програм їх професійної підготовки, розуміння суті міжкультурної компетентності, її складових та особливостей її формування.

Ми поділяємо наукову позицію вітчизняних дослідників Ю. Короткової (Короткова, 2019), (Самойленко, 2014), (Сніговська, 2014), (Скрипнікова, 2023) та ін.) стосовно того, що міжкультурну компетентність майбутніх фахівців доцільно розуміти як важливу інтегративну якість особистості, що формується в процесі професійної підготовки і базується на: (1) знаннях міжкультурного характеру; (2) уміннях і навичках їх застосування; (3) загальноцивілізаційних цінностях; (4) володінні соціальними нормами і правилами поведінки, необхідними для життя й успішної професійної діяльності в міжкультурному середовищі.

У контексті здійснюваного дослідження для нас значний науковий інтерес представляє позиція дослідників Нісімчук, А. С., Падалки, О. С., & Шпак, О. Т. (2000) та Аніщенко О.В., Яковець Н.І. (Аніщенко, Яковець, 2007) щодо розуміння і трактування суті технології як низки послідовно здійснюваних процедур освітнього характеру, метою яких є передача загальноосвітніх і професійних знань, формування відповідних фахових умінь і навичок.

Педагогічна технологія у широкому трактуванні цього поняття є діяльнісним сценарієм організації професійної підготовки здобувачів освіти з метою формування у них готовності до професійної діяльності. Технологію формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців у ЗВО трактуємо як процес реалізації культурологічно-соціогенної взаємодії суб'єктів аксіологічного характеру. При цьому поділяємо наукову позицію Г. Радчук (Радчук, 2014) стовно того, що аксіогенез доцільно розглядати як «процес самоорганізації особистості засобами своїх внутрішніх ресурсів, що ініціюються певними зовнішніми умовами» (Радчук, 2014, с.266).

Закономірно, що дослідження технологій формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців у ЗВО має базуватися на системному підході, який визначає осмислення і реалізацію досліджуваного процесу на основі його логічної єдності з цілісним процесом професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті реалізації відповідних державних стандартів відповідно до передбачуваних компетентностей і програмних результатів навчання. Технологія формування міжкультурної компетентності майбутнього фахівця має базуватися на об'єктивних закономірностях процесу професійної підготовки, враховувати особливості професійної діяльності та закономірності формування професійно зумовлених особистісних якостей особистості майбутнього фахівця.

Окрім цього технологізація процесу формування міжкультурної компетентності передбачає осмислення і врахування взаємопов'язаних і взаємозалежних компонентів міжкультурної компетентності і логіки, етапів їх формування; тобто технологізація досліджуваного процесу передбачає поетапну організацію і координацію зусиль співпраці викладачів і здобувачів освіти, спрямованих на засвоєння відповідного об'єму знань міжкультурного характеру, особливостей формування міжкультурних навичок та оволодіння способами їх реалізації у процесі професійної підготовки і майбутньої професійної діяльності у міжкультурному середовищі.

Мета статті полягає в аналізі суті і структурних компонентів технології формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти у процесі їх професійної підготовки у ЗВО.

Результати дослідження. Для максимального наближення процесу формування міжкультурної компетентності до реально існуючого процесу професійної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО розглянемо її на *програмно-технологічному* та *методично-процесуальному рівнях* розробки педагогічної технології. Про-

грамно-технологічний рівень передбачає проектування технології формування міжкультурної компетентності через розробку програмно-технологічного забезпечення навчального процесу. Методично-процесуальний рівень передбачає визначення суті конкретних технологій (змісту, форм, методів, засобів, ресурсів, активностей), спрямованих на створення сприятливого міжкультурного середовища у ЗВО. Відзначимо, що технологія формування міжкультурної компетентності фактично складається з низки окремих конкретних технологій: (1) моніторингу рівня осмисленості та розуміння студентами провідних знань, що визначають суть їх міжкультурного мислення і міжкультурного буття (зокрема таких як «мультикультуралізм», «полікультурність», «міжкультурне середовище», «міжкультурна професійна команда», «міжкультурний плюралізм», «міжкультурне суспільство», «міжкультурна компетентність» та ін.); (2) уміння опиратися на ці знання і використовувати їх як у процесі професійної підготовки так і у професійній діяльності; (3) формування у майбутніх фахівців уміння працювати у міжкультурному середовищі через їх залучення до волонтерської діяльності та різноманітних видів практичної підготовки; (4) залучення здобувачів освіти до різноманітних видів науково-дослідницької діяльності та академічної мобільності. Завершальним етапом реалізації технології формування міжкультурної компетентності є моніторинг і оцінка досягнутого результату та зворотній зв'язок, що здійснюються у межах технології оцінки результативності досліджуваного процесу.

Мета застосування технології формування міжкультурної компетентності полягає не лише в засвоєнні визначеного об'єму знань, а й у системному розвитку професійно зумовлених особистісних якостей, формуванні фахових умінь і навичок професійної діяльності майбутніх фахівців у міжкультурному середовищі. Взаємозв'язок можливостей реалізації зазначеної технології із реалізацією мети професійної підготовки дозволяє розраховувати на оптимальне поєднання міжкультурного аспекту розвитку особистості майбутнього фахівця з цілісним процесом його професійної підготовки.

Вважаємо за доцільне розглядати технологію формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців як сукупність детер-

мінованих дій, активностей, методів, засобів, активностей, спрямованих на удосконалення змістово-технологічного забезпечення досліджуваного процесу, що реалізуються в чіткій логічній послідовності, створюючи інтеграційну єдність, яка сприяє досягненню запланованого результату у відповідні терміни.

Якщо логіку формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців у ЗВО змодельювати у вигляді системи (О. Пришляк, 2018), то базовими системоутвірними її компонентами можуть виступати: концептуально-цільовий, структурно-змістовий, процесуально-технологічний та результативно-оцінювальний.

Концептуально-цільовий компонент відображає мету, завдання, методологічні підходи, принципи реалізації досліджуваного процесу та його учасників. Учасниками процесу формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти у ЗВО, закономірно, виступають здобувачі освіти, адміністрація закладу, гаранті освітніх програм, викладачі, стейкхолдери, тьютори, керівники практик, роботодавці, які перебувають у «суб'єкт-суб'єктних» взаєминах і спільно працюють над реалізацією освітньої програми, формуванням програмних компетентностей (універсальних, загальних, фахових) і програмних результатів навчання.

Структурно-змістовий характеризується змістовим забезпеченням освітньої програми підготовки майбутніх фахівців у ЗВО через вивчення обов'язкових та вибіркового дисциплін та логікою забезпечення практичної підготовки. Процесуально-технологічний – розкриває навчально-методичне та змістово-технологічне забезпечення формування і розвиток *hard skills* (спеціальних вузькопрофесійних умінь та навичок) та *soft skills* (універсальних надпрофесійних навичок) у майбутніх фахівців завдяки використанню інноваційних технологій; вивченню професійно-орієнтованих компонентів іноземною мовою; можливостей участі у програмах академічної мобільності. Результативно-оцінювальний – базується на критеріях та показниках сформованості міжкультурної компетентності майбутніх фахівців на тлі їх загальної готовності до професійної діяльності і здатності виконання професійних функцій і завдань у міжкультурному середовищі.

Головною метою вибору і упровадження технологій у процесі реалізації *концептуально-*

цільової компоненти системи формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців є формування у них мотивації до засвоєння знань, умінь і навичок міжкультурного спрямування та професійної діяльності у міжкультурному середовищі. Цьому сприяє підбір змістового забезпечення і форм роботи, спрямованих на обговорення зі студентами проблем, з якими стикається людство внаслідок інтеграційних та міграційних процесів, що мають місце в сучасних умовах, та аналіз можливих підходів щодо їх вирішення; засвоєння стартового об'єму базових знань та їх умотивованості до формування міжкультурної компетентності і професійної діяльності у міжкультурному середовищі.

На даному етапі важливо підбирати такі технології, які позитивно впливають на формування у студентів розуміння важливості і необхідності формування міжкультурної компетентності як необхідної складової їх професійної підготовки; формування потреби у пошуку шляхів гармонізації відносин між різними етнокультурними групами і осмислення можливостей своєї діяльності і своєї особистісної ролі у цьому процесі.

У процесі реалізації структурно-змістової компоненти системи формування міжкультурної компетентності підбір технологій зумовлюється завданнями необхідності оволодіння студентами базовим комплексом знань міжкультурного характеру, формування у них міжкультурного світогляду і загальноцивілізаційних цінностей та оволодіння навичками реалізації набутих знань у міжкультурному середовищі.

Для цього важливим резервом розширення можливостей засвоєння студентами знань міжкультурного характеру виступає наповнення змісту базових та вибіркових освітніх компонентів; формування особистісно-суб'єктної позиції студентів: активізація їх пізнавальної діяльності, стимулювання до самостійного пошуку інформації міжкультурного характеру, надання навчально-пізнавальному процесу творчого характеру. При цьому доцільно розширити сферу використання таких понять як «мультикультуралізм», «міжкультурне середовище», «міжкультурний плоралізм», «міжкультурне суспільство», «міжкультурна компетентність» та ін.; другий важливий напрям роботи пов'язаний із філософсько-культуроло-

гічним осмисленням ролі духовно-культурних здобутків різних народів у виникненні міжкультурного суспільства і його інтегративних духовно-культурних цінностей; третій – зумовлений застосуванням концепції мультикультуралізму як інтегративної складової навчально-виховного процесу, що забезпечує можливості реалізації міждисциплінарного підходу в освіті, зближення духовно-культурних цінностей різних народів і етнічних груп, їхнього трактування, сприйняття та формування на цій основі міжкультурного світогляду студентів; четвертий – пов'язаний із осмисленням студентами потужного впливу на місію і суть процесу професійної підготовки майбутніх фахівців явищ міжкультурної глобалізації і міграції, інтенсивних контактів представників різних культур і націй.

Використання означених підходів сприяє формуванню у здобувачів освіти системи знань міжкультурного характеру, створенню конструктивного варіанту засвоєння знань, які відповідають вимогам міжкультурного суспільства; актуалізує процес засвоєння цінностей міжкультурного суспільства, збагачення професійними вміннями і навичками необхідними для роботи у міжкультурному середовищі; інтеграції професійних знань із знаннями міжкультурного характеру.

Мета процесуального етапу у цілісній системі формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців полягає у подальшому засвоєнні студентами базового комплексу знань міжкультурного характеру, а також формуванні міжкультурного світогляду, ціннісних орієнтацій та реалізації набутих знань. Характерною особливістю цього етапу є поступова трансформація акценту із засвоєння знань міжкультурного характеру на їхнє використання, в тому числі і в процесі практичної підготовки, волонтерської діяльності, участі в різноманітних проєктах та активностях. На цьому етапі доцільно приділяти увагу грамотному застосуванню набутих знань міжкультурного характеру та сприяти формуванню розуміння, що ефективність професійної діяльності у значній мірі залежатиме від володіння методами роботи з клієнтом (клієнтами) у міжкультурному середовищі, здатності налагодження доброзичливих відносин, врахування особливостей менталітету, ціннісних орієнтацій і установок та розу-

міння національних особливостей сприйняття клієнтами проблеми.

Залучення майбутніх фахівців до волонтерської діяльності, а також участь у різних видах практик дозволяє більш ефективно реалізувати процесуальну складову цілісної системи формування міжкультурної компетентності: а саме забезпечує відпрацювання технологічних аспектів реалізації міжкультурної компетентності, сприяє переходу до набуття певного досвіду роботи у міжкультурному середовищі. Окрім цього участь у волонтерській діяльності і різноманітних видах практичної підготовки, активностях міжкультурної спрямованості в ЗВО та за межами закладу освіти сприяє формуванню міжкультурної свідомості, почуття єдності з людьми інших національностей та етнокультурних груп.

Метою результативно-оцінювального етапу формування міжкультурної компетентності є моніторинг, осмислення і аналіз результатів професійної підготовки майбутніх фахівців до роботи у міжкультурному середовищі та його корекція цього процесу (за необхідності).

Для кожного із етапів даної педагогічної технології характерним є притаманний тільки йому набір пізнавально-навчальних видів діяльності, їхнє співвідношення і пріоритетність (діагностична, мотиваційна, пізнавально-інформаційна, комунікаційна, інтеріоризуюча, рефлексивно-ціннісна, моніторингова). У процесі дослідження було обґрунтовано застосування та пріоритетність різних видів навчальної діяльності, послідовність їхньої реалізації і навчально-методичне забезпечення кожного із виділених етапів.

Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців передбачає налагодження взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу, опору на концепцію мультикультуралізму як методологічну основу участі студентів у всіх видах освітньої діяльності, що в своєму поєднанні дає підстави на досягнення запланованої мети.

Цілком очевидним є той факт, що необхідною умовою оптимального підбору технологій формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців є належне забезпечення мотиваційної, когнітивної і практичної складових: (1) у процесі розробки й постійного удосконалення освітньо-професійної програми, інформаційного та навчально-методичного забезпечення,

збагачення міжкультурним аспектом загальноосвітніх, фахових і вибіркового навчальних дисциплін, технологій їх викладання та моніторингу й оцінювання результатів досліджуваного процесу; (2) практичної підготовки – шляхом удосконалення програм практичної підготовки та її здійснення у міжкультурному середовищі й міжкультурній команді; (3) залучення майбутніх фахівців до роботи у наукових гуртках, студіях, конференціях, розробки й упровадження проєктів, спрямованих на різноманітні аспекти професійної підготовки до роботи у міжкультурному середовищі; (4) залучення здобувачів освіти до різноманітних видів активностей, спрямованих на створення толерантного міжкультурного середовища і ЗВО.

Все це дозволяє сформулювати організаційно-педагогічні умови ефективного вибору технологій формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців у ЗВО: формування умотивованості суб'єктів освітнього процесу до навчання і професійної діяльності у міжкультурному середовищі; активне їх залучення до створення толерантного міжкультурного освітнього середовища у ЗВО та соціумі; забезпечення активного саморозвитку і самовдосконалення здобувачів освіти через використання та інтеграцію інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій; створення цільової установки на активне засвоєння міжкультурних знань і формування міжкультурних навичок та їх застосування у процесі професійної діяльності у міжкультурному середовищі.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що розробка й упровадження технологій формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців у ЗВО передбачає їх розробку й імплементацію в навчальну, практичну, науково-дослідну, виховну і самоосвітню діяльність, що має знайти відображення в удосконаленні освітньо-професійних програм, змістовому збагаченні робочих програм окремих навчальних дисциплін загальної й професійної підготовки обов'язкової та вибіркової компоненти освітньої програми модулями, темами, завданнями, що стосуються міжкультурних аспектів життєдіяльності сучасного суспільства та специфіки їх професійної діяльності в міжкультурному соціумі; удосконаленні програм практичної підготовки до роботи у міжкультурному суспільстві та міжкультурній команді.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у площині упровадження технологій формування міжкультурної компетентності фахівців юридичної сфери у системі неперервної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аніщенко О. В., Яковець Н. І. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій: навчальний посібник. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 199 с.
2. Воротняк Л. І. Особливості педагогічної технології формування полікультурної компетенції магістрів у вищих педагогічних навчальних закладах. *Педагогічний дискурс*. 2008. Вип. 3. С. 48–53.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
4. Короткова Ю. Формування міжкультурної компетентності майбутніх юристів під час базової підготовки в закладі вищої освіти. *Освітологічний дискурс*. 2019. № 3–4. С. 26–27.
5. Нісімчук О. С., Падалка О. Т., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ : Прогрес, 2000. 368 с.
6. Пришляк О. Ю. Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій: теоретичний контекст : монографія / за наук. ред. В. П. Кравця. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2021. 556 с.
7. Рембач О. О. Формування міжкультурної компетентності майбутніх правознавців у процесі іншомовної підготовки. *Університетські наукові записки*. ХНУ, 2017. № 63. С. 387–400.
8. Самойленко Н. Б. Теоретичні та методичні засади формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців гуманітарного профілю у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : НАПН України. Інститут вищої освіти. Київ, 2014. 40 с.
9. Скрипнікова В. О. Розвиток міжкультурної компетентності майбутніх магістрів військового управління у професійній підготовці. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». – Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Київ, 2023. 328 с.
10. Сніговська О. В. Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців з міжнародних відносин в освітньому середовищі класичного університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини. Умань, 2014. 24 с.
11. Токарева А. В. Формування міжкультурної компетентності у майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності засобами інтерактивних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2013. 20 с.

REFERENCES:

1. Anishchenko O. V., & Yakovets N. I. (2007). Suchasni pedahohichni tekhnolohii: kurs lektzii [Modern pedagogical technologies: a course of lectures] : navchalnyi posibnyk. Nizhyn : Vydavnytstvo NDU im. M. Hoholia, 199 s. [in Ukrainian].
2. Vorotniak, L. I. (2008). Osoblyvosti pedahohichnoi tekhnolohii formuvannia polikulturnoi kompetensii mahistriv u vyshchikh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh [Peculiarities of pedagogical technology for the formation of multicultural competence of masters in higher pedagogical educational institutions]. *Pedahohichnyi dyskurs*. Vyp. 3. S. 48–53. [in Ukrainian].
3. Dychkivska, I. M. (2004). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies] : navchalnyi posibnyk. Kyiv : Akademvydav, 352 s. [in Ukrainian].
4. Korotkova, Yu. (2019). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh yurystiv pid chas bazovoi pidhotovky v zakladi vyshchoi osvity [Formation of intercultural competence of future lawyers during basic training at a higher education institution]. *Osvitohichnyi dyskurs*. № 3–4. S. 26–27. [in Ukrainian].
5. Nisimchuk, O. S., Padalka, O. T., & Shpak O. T. (2000). Suchasni pedahohichni tekhnolohii [Modern pedagogical technologies] : navchalnyi posibnyk. Kyiv: Prosvita, 368 s. [in Ukrainian].
6. Pryshliak, O. Yu. (2021). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii: teoretychnyi kontekst [Formation of intercultural competence of future specialists in socioeconomic professions: theoretical context] : monohrafiia / za nauk. red. V. P. Kravtsia. Ternopil: Osadtsa Yu. V. 556 s. [in Ukrainian].
7. Rembach, O. O. (2017). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh pravoznavtsiv u protsesi inshomovnoi pidhotovky [Formation of intercultural competence of future lawyers in the process of foreign language training]. *Universytetski naukovyi zapysky. KhNU*, № 63. S. 387–400. [in Ukrainian].
8. Samoilenko, N. B. (2014). Teoretychni ta metodychni zasady formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv humanitarnoho profilu u vyshchikh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological principles of forming intercultural competence of future specialists in the humanitarian field in higher pedagogical educational institutions] : avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk : NAPN Ukrainy. Instytut vyshchoi osvity. Kyiv, 40 s. [in Ukrainian].

9. Skrypnikova, V.O. (2023). Rozvytok mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh mahistriv viiskovoho upravlinnia u profesiinii pidhotovtsi [Development of intercultural competence of future masters of military administration in professional training]. Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia doktora filosofii z haluzi znan 01 «Osvita/Pedahohika» za spetsialnistiu 011 «Osvitni, pedahohichni nauky». – Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho, Kyiv, 328 s. [in Ukrainian].

10. Snihovska, O. V. (2014). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z mizhnarodnykh vidnosyn v osvithomu seredovyshchi klasychnoho universytetu [Formation of intercultural competence of future specialists in international relations in the educational environment of a classical university] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni P. Tychyny. Uman, 24 s. [in Ukrainian].

11. Tokareva, A. V. (2013). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti u maibutnikh menedzheriv zovnishnoekonomicnoi diialnosti zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii [Formation of intercultural competence in future foreign economic activity managers using interactive technologies] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Klasychnyi pryvatnyi universytet. Zaporizhzhia, 20 s. [in Ukrainian].